

**Державний вищий навчальний заклад
Донбаський державний педагогічний університет
Горлівський інститут іноземних мов
Кафедра психології**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка, 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	014 Середня освіта, 053 Психологія
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література). Психологія, Середня освіта (Історія). Психологія
Форма навчання	денна
Рік навчання	I (перший), 2 семестр
Статус дисципліни	обов'язкова
Пререквізити	загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти («Основи психологічного консультування», «Сучасні теорії глибинної психології», «Практикум психологічної допомоги»)
Постреквізити	знання можуть бути використані під час психологічної практики (виробничої), виконання кваліфікаційної роботи та післядипломної практичної підготовки.
Технічне обладнання та програмне забезпечення	Moodle, DSpace Repository Мультимедійна дошка, ноутбук, проектор

Відомості про розробників, які викладають навчальну дисципліну

Викладач (-і)	1. <i>Резнікова Олена Анатоліївна</i>, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології 2. <i>Дейніченко Лариса Миколаївна</i>, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології 3. <i>Доля Інна Валентинівна</i>, викладач кафедри психології
Контактна інформація	1. +38-050-50-47-993 2. +38-050-175-53-28 3. +38-095-461-71-77
E-mail	1. ereznikova63@gmail.com 2. deynichenkolora@gmail.com 3. 49pantofel@gmail.com
Формат курсу	очний (offline) /онлайн (online) / змішане навчання (blended learning)

Консультації	консультації в день проведення лекцій/семінарських/практичних/лабораторних занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання також можна надсилати на адресу електронної пошти, зазначену в силабусі.

1. Опис навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» формує теоретичні конструкти та практичні навички здійснення кваліфікованого психологічного консультування психологічних проблем людей.

2. Цілі та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у ознайомленні студентів із концептуальними засадами і методологічними принципами психологічного консультування, сучасними підходами до практиками психологічного консультування; у формуванні базових практичних умінь і навичок, морально-етичних норм і відповідальності; у становленні професійної ідентичності та професійної компетентності.

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» є:

- формування цілісного уявлення про зміст, методи і принципи консультативного процесу;
- формування уявлення про особливості надання консультативної допомоги психологами різних теоретичних напрямів і шкіл;
- формування початкового досвіду та професійної позиції майбутніх психологів щодо своєї практичної діяльності;
- надання можливості засвоєння професійних критеріїв оцінки ефективності консультативної роботи.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» передбачає формування та розвиток у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти наступних **компетентностей** і програмних **результатів** навчання:

інтегральна компетентність:

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання і проблеми в галузі середньої освіти та психології, що передбачає застосування концептуальних знань на межі галузей, здійснення інновацій та/або проведення досліджень і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог;

загальні компетентності

- Здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним і самокритичним.
- Здатність виявляти професійні проблеми, знаходити рішення і брати відповідальність за їх реалізацію.

спеціальні компетентності

- Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультативну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

- Здатність організувати та реалізувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
- Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

програмні результати навчання:

- Розробляти програми психологічних інтервенцій (консультування), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
- Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

4. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Анєнкова І.П., Байдан М.А., Русова В.М. Психологічне консультування: навч. посіб. Київ: Каравела, 2018.
2. Главацька О.Л. Основи психологічного консультування особистості: навч. посіб. Київ: Каравела, 2018.
3. Опанасенко Л.А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях. Миколаїв: Іліон, 2019.
4. Основи психоконсультування: навч. посіб. / упоряд. і ред. Т. Л. Надвична. Тернопіль: ТНЕУ, 2019.

Допоміжна література:

1. Афанасьєва Н. Є. Психологічне консультування фахівців екстремального профілю: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: НУЦЗУ, 2017. 315 с.
2. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. К.: Четверта хвиля, 2004. 256 с.
3. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: підруч. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид. К.: Ніка-Центр, 2011.
4. Каліна Н.Ф. Психотерапія К.: Академвидав, 2010. 288 с.
5. Консультативна психологія: підручник / І.С. Булах, В.У. Кузьменко, Е.О. Помиткін та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014.
6. Кошелева Н.Г. Профілактика та розв'язання міжособистісних конфліктів, обумовлених складними гуманітарними ситуаціями в умовах воєнного стану. Освіта Донеччини: історія, сьогодення та майбутнє: збірник тез доповідей наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Київ, 06 вересня 2022 р. Київ: [б.в.], 2022. С.375-379.
7. Кузьменко, В. Консультативна допомога батькам: дієві рішення. Дошкільне виховання. 2016. № 6. С. 6-9.
8. Кулакевич Т.В. Технології психологічного консультування: «Сімейне консультування»: Курс лекцій. – К.: КиМУ, 2017.
9. Михальчишин Г.Є. Ресурсність системного підходу у терапевтичній допомозі особам літнього віку / Г.Є. Михальчишин // Психогенеза особистості: норма і девіація: зб. наук. статей і тез. – Луцьк : Вежа, 2019. – С. 186–192

10. Осадько О.Ю. Технології психологічного консультування. К.: Ред. загальнопеда. газ., 2005. 128 с.
11. Основи психолого-управлінського консультування: навч. посіб./ Л.М.Карамушка, Н.Л.Коломінський, М.В.Войтович та ін. К.: МАУП, 2002. С.14-23.
12. Панок В. Основи практичної психології. Підручник / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева. – К.: Либідь, 2006.
13. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навч. посібник. 4-те вид. К.: Каравела, 2017.
14. Резникова Е.А., Васильева О.К. Особенности копинг-поведения старшеклассников с разным уровнем интеллектуальных ресурсов. Науковий вісник Херсонського державного університету. Психологічні науки. Вип. 3. Херсон: видавничий дім “Гельветика”, 2019. С.100-106
15. Резнікова О.А, Гільова Н.О. Динаміко-змістовні характеристики копинг-стратегій та адаптаційного потенціалу особистості студента. Теорія і практика сучасної психології Зб. наук. Праць Класичного приватного університету №3, Т.2, 2019. С.70-74.
16. Резнікова О.А, Бабкіна О.В.. Адаптаційна трансформація копинг- стратегій та стилів саморегуляції особистості студента. Теорія і практика сучасної психології Зб. наук. Праць Класичного приватного університету №1, Т.2, 2020.– С.141-145
17. Разумова О.Г., Резнікова О.Г. Особливості розвитку професійної Я-концепції сучасного вчителя. Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи. Зб. Наук. Праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, 2021, № 3(56) Т.1. С.161-171.
18. Рябко Ю. В. Техніки і моделі психологічного консультування: навчальний посібник. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2013.
19. Сергієнко Н.П. Основи психологічної практики: Курс лекцій. – Х.: НУЦЗУ, 2011.
20. Словник-довідник психолога-консультанта / Н. В. Гаркавенко, Я. В. Чаплак, С. К. Шандрук, І. І. Солійчук. Чернівці, 2010.
21. Степаненко Л.В., Резнікова О.А., Дейниченко Л.М. Особливості психологічного захисту людей похилого віку в умовах коронавірусної пандемії. Науковий журнал з соціології та психології. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій «Габітус» (категорія «Б»), 2022. Вип. 33. С. 57-61.
22. Хомич Г. О., Ткач Р. М. Основи психологічного консультування: навч. посіб. К.: МАУП, 2004
23. Цільмак О.М. Професійно-важливі якості особистості психолога. Вісник Одеського юридичного інституту НУВС. Одеса: РВВ ОЮІ НУВС. 2005. №1. С. 159–161.
24. Цільмак О.М., Лефтеров В.О. Психологія сім'ї та шлюбу: таблиці, схеми, коментарі : навчально-наочний підручник / за заг. ред. О. М. Цільмак. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020, 266 с.
25. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція: навч. посіб. Модульно-рейтинговий курс. Київ: Професіонал, 2007. 544 с

26. Щербань О.П. Практика психологічного консультування. 2-ге вид. доп. / Щербань. Київ: «Право», 2014.

Інформаційні ресурси:

1. Законодавство України – <https://rada.gov.ua/news/zak>
2. Наукова періодика України – <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334>–.
3. Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» – <http://chitalka.info/psy.html>.
4. Вісник психології і соціальної педагогіки – <http://psych.kiev.ua/nma-referats/flarefers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –.
5. Пошукова система Google. — <http://www.google.com>.
6. Національна парламентська бібліотека України – nplu.kiev.ua
7. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – nbuv.gov.ua
8. Державна науково-медична бібліотека України – ukrlibworld.kiev.ua/med4.gntb.n-t.org
9. Публічна бібліотека імені Лесі Українки (Київ) – lucl.lucl.kiev.ua. ukrbook.net
10. Українська електронна бібліотека – lib.com.ua -

5. Процес навчання, інформаційний обсяг дисципліни

Навчання на курсі відбувається в форматі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять.

Загальна кількість годин/кредитів: 90 год. /3 ECTS; лекційні заняття – 18 год., семінарські 8 год, практичні –16 год., лабораторні – 12 год.; самостійна робота – 36 год.

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль № 1. «Психологічне консультування. Особливості психологічного консультування окремих цільових груп»	
1	Консультування як метод психологічного впливу	2
2	Професійні вимоги до консультанта	2
3	Консультативний контакт	2
4	Процес психологічного консультування	2
5	Спеціальні проблеми психологічного консультування	2
6	Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції	2
7	Особливості психоконсультування клієнтів у кризових станах	2
8	Консультування батьків із приводу складностей у взаєминах із дорослими дітьми	2
9	Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем	2
	Разом	18

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції	2
2	Особливості психоконсультування клієнтів у кризових станах	2

3	Консультування батьків із приводу складностей у взаєминах із дорослими дітьми	2
4	Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем	2
	Разом	8

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Консультування як метод психологічного впливу	2
2	Професійні вимоги до консультанта	2
3	Консультативний контакт	2
4	Процес психологічного консультування	2
5	Спеціальні проблеми психологічного консультування	2
6	Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції	2
7	Особливості психоконсультування клієнтів у кризових станах	2
8	Консультування батьків із приводу складностей у взаєминах із дорослими дітьми	2
	Разом	16

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Процес психологічного консультування	2
2	Спеціальні проблеми психологічного консультування	2
3	Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції	2
4	Особливості психоконсультування клієнтів у кризових станах	2
5	Консультування батьків із приводу складностей у взаєминах із дорослими дітьми	2
6	Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем	2
	Разом	12

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Консультування як метод психологічного впливу	4
2	Тема 2. Професійні вимоги до консультанта	4
3	Тема 3. Консультативний контакт	4
4	Тема 4. Процес психологічного консультування	4
5	Тема 5. Спеціальні проблеми психологічного консультування	4
6	Тема 6. Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції	4
7	Тема 7. Особливості психоконсультування клієнтів у кризових станах	4
8	Тема 8. Консультування батьків із приводу складностей у взаєминах із дорослими дітьми	4
9	Тема 9. Зміст та організація консультування з приводу	4

	подружніх проблем	
	Разом:	36

6. Політика навчальної дисципліни

Політика академічної поведінки. Внутрішня екосистема інституту будується на засадах взаємної поваги й партнерства між учасниками освітнього процесу, а також на засадах розвитку, інклюзивності, безбар'єрності, відкритості, прозорості, у якій враховані потреби й таланти кожної людини. Форми організації освітнього процесу, види навчальних занять і оцінювання результатів навчання регламентуються [Положенням про організацію освітнього процесу](#).

Вивчення навчальної дисципліни «Сучасні теорії та практики психологічного консультування (профільний рівень)» потребує підготовки до семінарських занять, лабораторних занять. Результатом підготовки до занять повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом з теми, якій присвячено відповідне заняття.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання здобувачів вищої освіти. За об'єктивних/поважних причин навчання може відбуватись у змішаному та онлайн-форматі за попереднім погодженням. Пропущені (з поважних причин) заняття мають бути відпрацьовані. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

Політика академічної доброчесності здобувачів і викладачів регламентується [Положенням про академічну доброчесність](#), [Положенням про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти](#), [Положенням про самостійну роботу](#).

Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійного виконання завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату. Цитування в письмових роботах допускається тільки із відповідним посиланням на авторський текст. Недопустимі підказки і списування у ході виконання лабораторних робіт, контрольних робіт.

7. Політика та критерії оцінювання

Вивчення курсу завершується складанням **екзамену**.

Загальна оцінка з навчальної дисципліни складається із суми балів за контрольні точки (40%) та контрольної роботи змістового модулю (20%), набраних упродовж навчального семестру та оцінки за іспит (40 %)

Кількість КТ – 2 (коефіцієнт – 0,2)

Кількість КРЗМ – 1 (коефіцієнт – 0,2)

Іспит – коефіцієнт 0,4

№	Вид діяльності	% від заг. оцінки	Термін виконання
1.	КТ №1: усне опитування,	20	Семінар № 4
2.	КТ №2: усне опитування, письмові завдання	20	Практичне заняття № 8
3.	КРЗМ: тестування, підготовка творчих завдань	20	Лабораторна робота № 5

4.	Іспит	40	
	Разом:	100	

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв здобувачем повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачеві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів ВНЗ, національна та ECTS:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною (мінімальною 1-2) кількістю помилок
82-89			B	вище середнього рівня з кількома помилками
75-81			C	вище середнього рівня з кількома помилками
67-74	Задовільно		D	непогано, але зі значною кількістю недоліків

60-66			Е	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35-59	Незадовільно	не зараховано	FX	з можливістю повторного складання
1-34			F	з обов'язковим повторним курсом